

OBSAH PŘEDNÁŠKY

- 1 **Stav bádání a problémy studia**
 - 1.1 buddhismus jako „světové náboženství“
 - 1.2 konec německého romantismu a zájem o buddhismus
 - 1.3 jazykové nároky
 - 1.4 otevřenost
 - 1.5 problémy studia B
 - 1.5.1 rozsah sekundárního materiálu
 - 1.5.2 zkušenostní náboženství
 - 1.5.3 obtíže budhistické filosofie
- 2 **Prameny**
 - 2.1 literatura
 - 2.1.1 pálijský „kánon“ a problém jeho autenticity
 - 2.1.2 části či zlomky textů jiných škol
 - 2.1.3 vyjasnění terminologie: buddhismus hínajánový, théravadový, raný
 - 2.2 archeologie
- 3 **Základní charakteristika**
 - 3.1 pragmatismus a praktičnost
 - 3.2 buddhismus jako střední cesta
 - 3.3 gnoseologická soteriologie
 - 3.4 poznání věcí jak ve skutečnosti jsou
- 4 **Tradiční dějiny**
 - 4.1 bráhmanská kosmologie, panteon védských bohů
 - 4.2 znovuustanovení nauky: „probuzený“ – *buddha*
- 5 **Buddha**
 - 5.1 problém věrohodnosti životního příběhu
 - 5.2 hagiografie
 - 5.3 datace Buddhy: nerozhodnutá otázka
 - 5.3.1 několik tradičních datací (např. šrílanská tradice: 623-543 př.o.l.)
 - 5.3.2 obvyklá datace 563-483
 - 5.3.3 Heinz Bechert: Buddhova nirvána cca 400-350
- 6 **Vývoj po Buddhově nirváně**
 - 6.1 mnohonásobné štěpení buddhistické obce
 - 6.2 dle tradice
 - 6.2.1 první koncil: Rádžagrha
 - 6.2.2 druhý koncil: Vaišálí
 - 6.2.3 třetí koncil: Pátaliputra (mahásanghikové a sthavirové/thérové)
- 7 **Základní body nauky raného buddhismu**
 - 7.1 *dharma / dhamma*
 - 7.2 roztočení kola zákona – vyhlášení čtyř pravd vznešeného [Buddhy]
 - 7.2.1 první pravda „o existenci strasti“ (*dukkha/dukkha*)
 - 7.2.2 druhá pravda „o vzniku strasti“ (*tiṣṇā, taṇhā*)
 - 7.2.3 třetí pravda „o zániku strasti“
 - 7.2.4 čtvrtá pravda „o cestě vedoucí k zániku strasti“
 - 7.3 *nirvāṇa / nibbāna*
 - 7.3.1 úplné ustání strasti
 - 7.3.2 nirvána není: absolutno, věčný blažený život, nihilistické vyvanutí osobnosti
 - 7.3.3 není to bytí, ale událost, okamžik, příhoda
 - 7.4 nauka o ne-já (*anātman / anattā*)
 - 7.4.1 co podléhá karmanovému zákonu?
 - 7.4.2 ne přerovování, ale následek příčiny
 - 7.4.3 člověk jako psychofyzické kontinuum pěti složek
 - 7.4.4 originalita nauky o ne-já

DOPORUČENÁ LITERATURA

Úvodní poznámka: Raný buddhismus je v rámci našich přednášek zcela ojedinělý tím, že tato látka je dostupná v české literatuře. Tento výběr doporučené literatury tedy přináší jen několik základních titulů, pro další speciálnější díla viz Tinlib hesla „buddhismus indický“, „buddhismus raný“, „Buddha“, „buddhismus texty“ apod.

PRIMÁRNÍ

Několik důležitých textů z pálijského kánonu je přeloženo v řadě *Buddhovy rozpravy*, sv. 1–7, Praha: DharmaGaia, 1994–95. Z dalších překladů je v češtině k dispozici *Dhammapadam: Buddhická sbírka průpovědí správného života*, přel. VINCENC LESNÝ, Praha: Symposion, 1947 (případně *Dhammapadam: Cesta k pravdě*, přel. KAREL WERNER, 2. vyd., Praha: Odeon, 1992); *Otázky Milindovy*, přel. VLADIMÍR MILTNER, Praha: Supraphon, 1988; *Džátaky: Příběhy z minulých životů Buddha*, přel. DUŠAN ZBAVITEL, Praha: DharmaGaia, 1992.

SEKUNDÁRNÍ

Zcela základním, ale spolehlivým úvodem do buddhismu je JOHN SNELLING: *Buddhismus*, Praha: Ikar, 2000. Podrobný a přes své stáří stále použitelný je VINCENC LESNÝ: *Buddhismus*, 2. vyd., Olomouc: Votobia, 1996. Literaturu raného buddhismu detailně rozebírá MORITZ WINTERNITZ: *A History of Indian Literature*, vol. 2: *Buddhist Literature and Jaina Literature*, 3rd ed., New Delhi: Munshiram Manoharlal, 1991, s. 1–239 [P18-Win-1/2]. K archeologickým pramenům viz SUSAN L. HUNTINGTON: *The Art of Ancient India: Buddhist, Hindu, Jain*, New York: Weatherhill, 1999, s. 41– 104 [P17-Hun-1, studovna].

Prostředí vzniku, život Buddhův a rané dějiny spolehlivě referuje VLADIMÍR MILTNER: *Vznik a vývoj buddhismu*, Praha: Vyšehrad, 2001. K samotnému Buddhovi existuje řada skvělých prací, např. MICHAEL CARRITHERS: *Buddha*, Praha: Odeon a Argo, 1994 či VOLKER ZOTZ: *Buddha*, Olomouc: Votobia, 1995.

Základní body nauky i praxe stručně a jasně podal IVO FIŠER: *Filosofická koncepce nejstaršího buddhismu*, 2. vyd., Praha: DharmaGaia, 2000. Podrobný rozbor nauky s velmi bohatými ukázkami textů pálijského kánonu přináší NÁRADA MAHÁ THÉRA: *Buddha a jeho učení*, Olomouc: Votobia, 1998. Nicméně pro studenty religionistiky je zdaleka nejlepším uvedením do buddhistického myšlení PAUL WILLIAMS and ANTHONY TRIBE: *Buddhist Thought: A Complete Introduction to the Indian Tradition*, London and New York: Routledge, 2000 [Q1-Wil-1]. Uspokojivý stručný výklad filosofie obsahuje EGON BONDY: *Indická filosofie*, Praha: Vokno, 1997, s. 84–125, k abhidharmě v češtině nic vhodného není a je třeba studovat např. KARL POTTER (ed.): *Abhidharma Buddhism to 150 A.D. (Encyclopedia of Indian Philosophies*, vol. 7), Delhi: Motilal Banarsidass, 1998 [P14-studovna].